

РЕЗЮМЕ

на представените материали на доц. д-р арх. Милена Николаева Николова кандидат в конкурса за академична длъжност „професор” по дисциплината „Пространство, цвят, дизайн” към катедра „Индустриален дизайн” при Факултет за приложни изкуства, Национална художествена академия, София, обявен в ДВ, брой 49 от 04.06.2013 г.

Резюме на хабилитационния труд „Цветът в жилищния интериор”

Монографията „Цветът в жилищния интериор” съдържа 202 страници текст, 139 страници илюстративен материал, използвана литература, резюме на английски и български езици.

Необходимостта от настоящият труд се породи въз основа на наблюденията, анализа и натрупания опит при преподаването ми в специалностите „Индустриален дизайн”, „Дизайн на детската среда”, „Стенопис” (няколко поредни предходни години) и в специалност „Мода”. Проявяваният от студентите интерес към изграждането на цветовата среда в интериора провокира подготвянето на един по обширен текст, който да им дава основа при изработването на курсовите проекти и да допълни познанията им в посока на изграждането на цветовата среда в интериора. Монографията е насочена към жилищния интериор, тъй като в последните около 40 години в България няма цялостна студия, която да е посветена на цветовата среда в жилищния интериор. Съществуват отделни статии, както и чуждестранни книги за цвета, които са отнесени частично към тази проблематика. От опита ми като преподавател, установих, че студентите много трудно прилагат абстрактни препоръки, при които не се дават ясни насоки, примери и илюстрации за конкретната област, за която са предназначени.

В началото на монографията е направена кратка историческа справка за познанието за цвета и основните му характеристики, без което нито един текст за цвета не може да бъде пълен. Дадени са основните хармонични цветови схеми, приложими за жилищния интериор. По нататък са посочени някои от основните цветови композиции с емоционално естетическо въздействие подходящи за избраната тема, като те са свързани с интериора и са дадени конкретни примери.

В следващата глава на текста е направен анализ на цветовата среда през различни исторически периоди. Характеристиката на цветовата среда в исторически план е един особено интересен проблем, който заслужава да бъде проучен. Във връзка с това са разгледани по-важните стилове, които са по-характерни от гледна точка на цветовото изграждане. Изследвани са: Античният свят (Египет, Гърция, Рим); цветовата среда през Средновековието (Византия, Романика, Готика); Ренесанса - като отражение на новия поглед към античното изкуство; влиянието на пищността на Барока, декоративността на Рококо и умереността и елегантността на Класицизма в развитието на цветовата среда. Посочено е отражението на парадното величие и театралността по времето на Наполеон Бонапарт и влиянието им при цветовото изграждане на интериора. Разгледани са

следващите ги стилове – Бидермайер, Еклектизъм, Сецесион, както и предизвикателството и триумфа на цветовете в движението Де Стил и стила Ар Деко, обърнато е внимание на концепциите за цветovo изграждане в школата Баухаус. Специално място е отделено на интериорите и творците от скандинавските страни (през 20-те - 60-те година на XX век) с изработените от тях многоцветни интериори и изделия. Текстът завършва с развитието на цветовата среда през втората половина на XX век, като е обърнато по-специално внимание на постмодернизма и минимализма.

В тази част от труда за всеки период са посочени накратко социално-икономическите условия, като база за развитие на изгражданата жилищна среда, характеристиките на стила, развитието на интериора. Синтезирано са описани пространствата, ограждащите плоскости, мебелите, декорациите, текстила, които са основни цветоносители в интериора. Разгледани са главно жилищните сгради, като са посочени някои от по-известните от тях и е направен опит за анализ на средата и отражението в колористиката. Обществените обекти са засегнати бегло, там където е било необходимо да се дадат по-точни характеристики на епохата. Към всяка епоха са описани елементите-цветоносители в интериора и е направен коментар от гледна точка на цветовата композиция. Където е било възможно, е направен опит да се анализира вида цветова композиция или са изявени противоречията или съответствието на цветовата композиция и социално икономическия статус на обществото, като причина за възникването и утвърждаването ѝ. Направен е опит да се изявят онези фактори, които най-силно са повлияли на развитието на цветовата среда. Анализът в тази част дава информация за изследваните епохи и позволява пресъздаването на някоя епоха не само чрез характеристиките на пространствата, мебелите, аксесоарите, текстила и други, но и чрез силното въздействие на цветовете. За всяка епоха е приложен илюстративен материал характеризиращ интериора от гледна точка на колористиката, както и някои по-характерни изделия-цветоносители в интериора.

В третата част са разгледани хармонични цветови схеми приложими в жилищния интериор. Последователно е разгледано изграждане на композиции при участие на неутралната и ахроматичната цветови схеми. Посочени са съставните тонове в тях, дадена е кратка историческа справка за тези тонове, как и в какви съчетания са били прилагани в исторически план. Изследвано е как се получават, с кои тонове образуват хармонични съчетания, какви са емоционалните и символичните им послания. Дадени са онагледяващи текста примери. Акцентът е поставен върху участието на разглежданите тонове в интериорите, за кои елементи са най-подходящи. Следват текстове, в които са разгледани композиции при прилагане на хармонични цветови схеми, като водещи са основните и вторичните тонове от цветовия кръг. За всеки един от анализирания тонове е посочено възможното участие в интериора, значението, емоционалното послание, което би придал този тон, за какви видове жилищни помещения е подходящ, както и в съчетание с какви тонове може да се постигне един или друг ефект. По-характерните случаи при участие на анализирания тонове в интериора са онагледени със снимков материал.

В последната, четвърта част на текста е дадена методическа основа за разработването на цветовата среда в жилищния интериор. Тук е показан пътят за анализ на средата преди вземането на решения за определяне на цветовата композиция в дадено пространство или система от пространства. На първо място са посочени основните фактори влияещи при вземането на решения за цветовото изграждане в интериора. По-натък е разгледано влиянието на обемно-пространствената и тектоничната структура.

Обърнато е внимание на формата на пространството и психомоторното възприятие във връзка с нея, както и възможностите да се подсилат или намалят влиянията на достоинства или недостатъците на обемно-пространствената или тектоничната структура чрез правилно построената цветова композиция. Анализирани са някои основни случаи на изграждането на цветова среда, при отчитане на основните гледни точки за възприемане на пространството, наличието на големи затворени обеми в него, при локални неправилно изградени връзки между зоните в пространството, прилагането на обединяващото или разединяващото действие на цвета в интериора. Подробно са разгледани контраста и нюанса като допълнителни средства на интериорната композиция. Контрастните и нюансните отношения в жилищния интериор са анализирани в няколко основни случая: при непосредствено контактуващи цветни повърхности и ярко изразена граница между тях; когато преходът от цвят в цвят става чрез промеждутъчна градация на тонове; при съчетаване на цветове с разделящ контур; съчетаване на елементи в жилищния интериор при разлика в светлотата им; съчетаване на цветове, които се възприемат последователно по ходовата линия в жилището; съчетаване на цветовете по начин, по който се получава оптическо смесване. Симетрията и асиметрията в интериорната цветова композиция, както и редуването са разгледани от гледна точка на възможностите за подсилване или отслабване на въздействието им, в зависимост от характеристиките на пространството. Разгледана е системата за осветление във връзка с изграждането на цветовата среда. Посочена е промяната на някои тонове, при прилагането на изкуствено осветление, както и промяната на цветовете в зависимост от вида и местоположението на светлинния източник. Посочени са изискванията към осветлението от естетическа и емоционално-психологическа гледна точка в различни помещения от жилището.

В отделно книжно тяло съдържащо 120 страници са представени общо 11 публикации написани и изнесени на научни конференции и публикувани, през периода след придобиването на академичната длъжност „Доцент”. Някои от тях разглеждат проблеми на пространственото изграждане, пластичния език, композицията, цветовата среда. Друга част от докладите са посветени на проблеми свързани с детската среда. Трета група публикации разглеждат някои методически подходи в преподаването от мен дисциплини. Има и доклади свързани с историческото и съвременното развитие на обществените и жилищните пространства, както и връзката на архитектурата с дизайна. В някои от тях са представени значими съвременни обекти и автори.

В албума „Проекти и реализации” са представени проекти за интериори – жилищни и обществени, работени след придобиването на академична длъжност „Доцент”. Представени са снимки и чертежи, (планове и разгъвки) които дават представа за обектите. Проектите са придружени с обяснителни записки, в които е описано какви намеси са приложени в пространството, видовете зони, които са обособени, начина на организация на елементите в зоните, както и вида на самите елементи. За всеки обект са описани и мотивите за цветовото решение. Реализираните обекти показват практическото приложение на принципите на съвременното функционално зонирание, изграждането на зоните, детайлното пластично разработване на интериорите, осмислянето на ролята на осветлението и оцветяването, подбора на изделия в синхрон с цялостното обемно-пространствено решение.

В свитъка „Учебни програми” са представени учебните програми, по които преподавам, а в свитъка „Студентски проекти” - някои студентски работи, изпълнени под мое ръководство. Представени са програми по дисциплината „Пространство, цвят, дизайн”, „Обществени пространства и дизайн”, „Пространство и стил” за специалност „Индустриален дизайн”, както и за специалност „Дизайн на детската среда”.

Публикации след придобиване на академичната длъжност „Доцент”

Монография

1. Николова, М. Н. Цветът в жилищния интериор. София, Европрес, 2013, ISBN 978-954-8972-04-8

Публикации

2. Николова, М. Н. Цветовата среда при изграждането на обемно-пространствените композиции. В: Цвят и образование, „Група цвят”, София, ноември, 2006, ISBN 978-954-91315-8-1
3. Николова, М. Н. Влиянието на дневната светлина при проектирането на интериорите. В: Цвят и дневна светлина”. Група Цвят, София, 2007, ISBN 978-954-92092-1-1
4. Николова, М. Н. Развитие на цветовата среда в интериора в различни исторически епохи. В: Балканколор - Варна, Група Цвят, 2008, USSN 1313-4884.
5. Николова, М. Н. Цветовата композиция и художествения образ на детските градини - концепция за изграждане. В: Детето на XXI век, Национална художествена академия и катедра „Дизайн на детската среда”, май, 2009, ISBN 978-954-2988-09-0

6. Николова, М. Н. Пластичен език и колорит при решаването на пространствени задачи. В: Дизайн без граници, НХА и катедра „Индустриален дизайн ”, ноември 2009, USBN 978-954-92524-1-5.
7. Николова, М. Н. Цветовите композиции в пространствата за деца. В: Сборник доклади с международно участие ”Цветът и детето”, Национална художествена академия и катедра „Дизайн на детската среда, Група Цвят, юни, 2010, USBN 978-954-92092-4-2
8. Николова, М. Н. Музеят като спектакъл – реплика от миналото и поглед в бъдещето. В: Постижения и тенденции в развитието на съвременния дизайн, Национална художествена академия, ноември 2010, USBN 978-954-2988-11-3
9. Николова, М. Н. Рон Арад или изкуство без граници. В: Сборник доклади с международно участие „Дизайн-2011”, СБХ и Група Цвят, октомври 2011, USBN 978-954-92092-6-6
10. Николова, М. Н. Цветовите предизвикателства на ар Деко. В: Цвят и образование, Група Цвят, декември 2011, ISSN 1314-5142
11. Николова, М. Н. Философия на цвета в движението Де Стил, В: Цвят и светлина в архитектурата III. Група Цвят, юни 2012, ISSN 1314-6564.